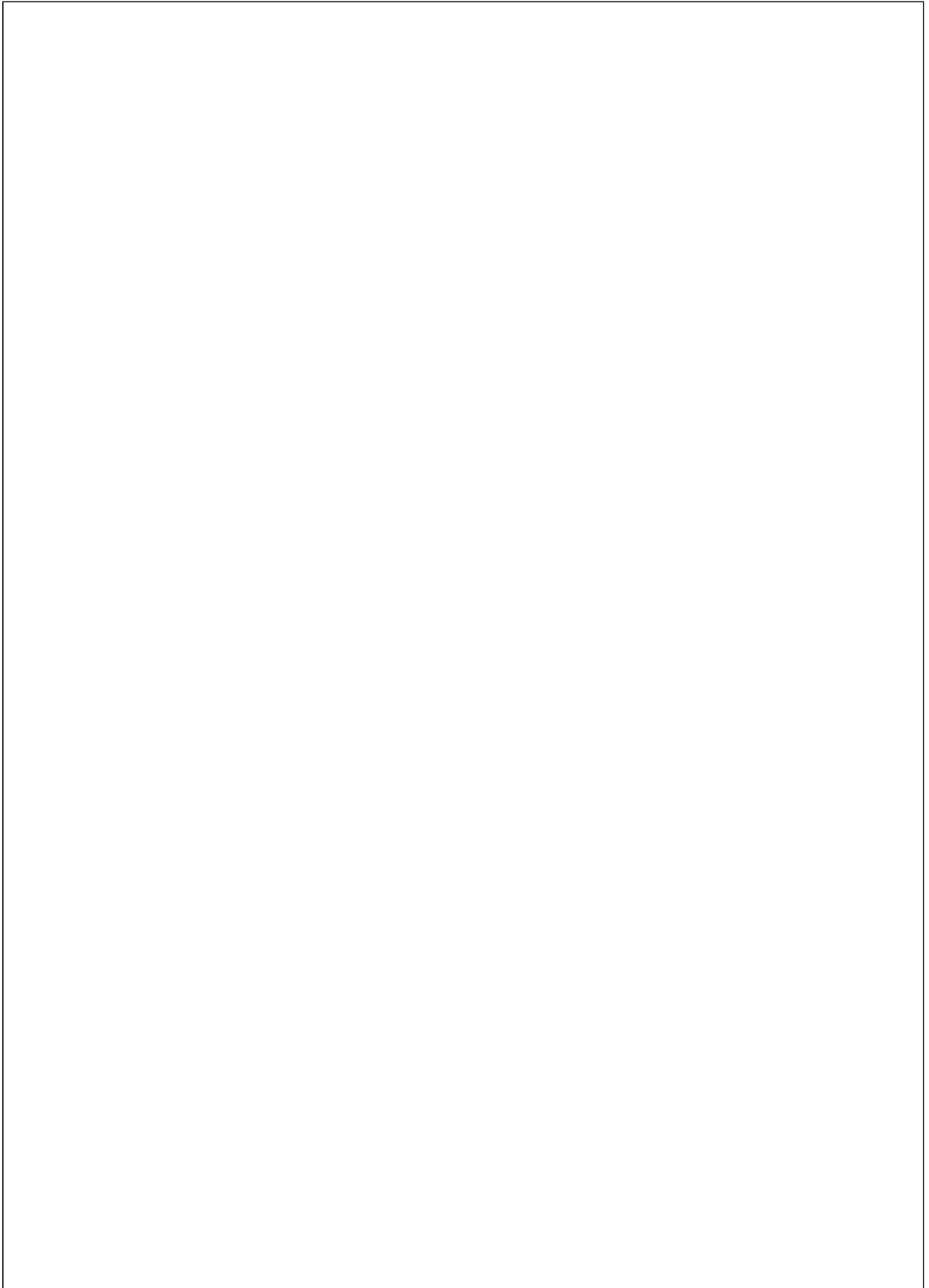

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/216803,30-rocznica-odslonienia-Symbolicznej-Mogily-Ofiar-Komunizmu-na-cmentarzu-Rakowic.html>
26.02.2026, 20:32

30. rocznica odsłonięcia Symbolicznej Mogiły Ofiar Komunizmu na cmentarzu Rakowickim w Krakowie

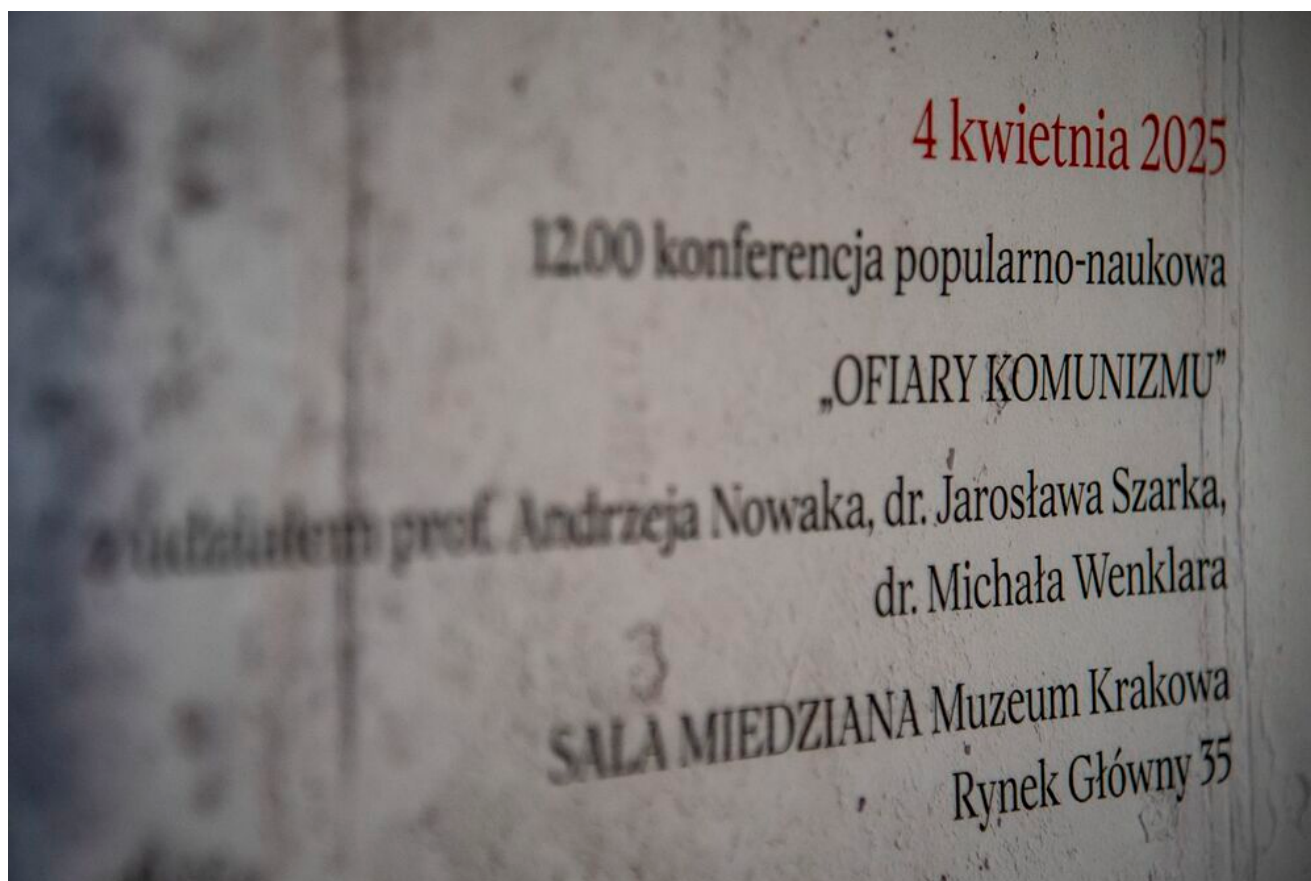
8 kwietnia 2025 r. w kaplicy Zmartwychwstania Pańskiego na cmentarzu Rakowickim w Krakowie oraz przy Symbolicznej Mogile Ofiar Komunizmu odbyły się uroczystości w 30. rocznicę odsłonięcia charakterystycznego pomnika w kształcie krzyża.

04.04.2025

- Mamy świadomość, że doły śmierci, do których wrzucano ciała rtm. Witolda Pileckiego, gen. Emila Fieldorfa „Nila” czy płk. Łukasza Cieplińskiego, niczym nie różniły się od dołów śmierci w Katyniu. Mamy świadomość, że oprawcy sowieccy niczym nie różnili się od oprawców rodzimych, którzy zniewolili Polskę na 45 lat. Spotykamy się tutaj, ponieważ wszyscy mamy świadomość, że komunistyczni zbrodniarze nie byli bezimienni. I domagając się wiecznej pamięci dla ofiar komunizmu, domagamy się równocześnie wieczystej hańby dla sprawców - powiedział w swoim wystąpieniu dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr hab. Filip Musiał.

Po mszy świętej, której przewodniczył metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski, głos zabrali także Antoni Wiatr, przewodniczący Komitetu Opieki nad Miejscami Zbrodni Komunizmu oraz Tomasz Zaborowski, przewodniczący Zarządu Regionu Małopolska NSZZ „Solidarność”.

4 kwietnia w Muzeum Krakowa odbyła się konferencja popularnonaukowa, zatytułowana „Ofiary komunizmu”. Obrady otworzył dr Musiał, a referaty wygłosili: dr Michał Wenklar, zastępca dyrektora oddziału (*Komuniści wobec Polski w latach 1918-1945*); dr Jarosław Szarek, dyrektor Muzeum Armii Krajowej w Krakowie (*Strażnicy Pamięci. Walka z kłamstwem katyńskim*) oraz prof. Andrzej Nowak, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Historii PAN (*Walka Narodu z komunistami o odzyskanie niepodległości oraz Kościół broniący wiary i polskości. I co dalej?*). Całość zorganizował Komitet Opieki nad Miejscami Zbrodni Komunizmu, Oddział IPN w Krakowie oraz Region Małopolski NSZZ „Solidarność”.

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Konferencja popularnonaukowa „Ofiary komunizmu”. Fot. Agnieszka Masłowska (IPN)

Symboliczna Mogiła Ofiar Komunizmu na cmentarzu Rakowickim

Oprac. Antoni Wiatr, przewodniczący Komitetu Opieki nad Miejscami Zbrodni Komunizmu

Pomnik mierzy 3,5 metra. Ma formę krzyża z patynowanego brązu o nieregularnej powierzchni. Dolną część pionowego ramienia krzyża trzymają kurczowo ludzkie dłonie. Podstawę stanowią płyty granitowe, na których – wśród drutu kolczastego – umieszczono daty przypominające morderstwa dokonane przez komunistów. Na czołowych ścianach płyt widnieje napis: „Ofiarom komunizmu”.

21 lutego 1992 r. 21 przedstawicieli organizacji niepodległościowych zawiązało Komitet Budowy Symbolicznej Mogiły – Pomnika Ofiar Komunizmu. Miał on zastąpić niszczący, brzoźowy krzyż, który w latach 80. XX wieku stanął za kaplicą na cmentarzu Rakowickim. Wkopało go dziewięciu członków Konfederacji Polski Niepodległej i NSZZ „Solidarność”. Co roku w dzień Wszystkich Świętych pod tą symboliczną mogiłą ofiar stanu wojennego i wszystkich ofiar komunizmu krakowianie zapalali tysiące zniczy. W czasach PRL trzeba było ich pilnować, bo w nocy były usuwane na polecenie ówczesnych władz.

Po upadku komunizmu, w zawiązanym w 1992 r. komitecie budowy pomnika znaleźli się przedstawiciele: KPN, „Solidarności”, Narodowych Sił Zbrojnych, Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Stowarzyszenia Rodzin Ofiar Katynia, Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego, Narodowej Organizacji Wojskowej, Związku Sybiraków i Porozumienia Centrum. W późniejszym okresie dołączyli przedstawiciele Rady Miasta Krakowa, Zrzeszenia Wolności i Niezawisłości, Komitetu Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego, Związku Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników oraz reprezentant metropolity krakowskiego kard. Franciszka Macharskiego.

Przewodniczącymi komitetu byli: Jacek Smagowicz (luty-lipiec 1992), Stanisław Branicki (1992-1994) i Antoni Wiatr (od września 1994), a Zarząd Regionu Małopolska NSZZ „Solidarność” udostępnił komitetowi pomieszczenia, subkonto bankowe oraz zapewnił obsługę księgową i poligraficzną.

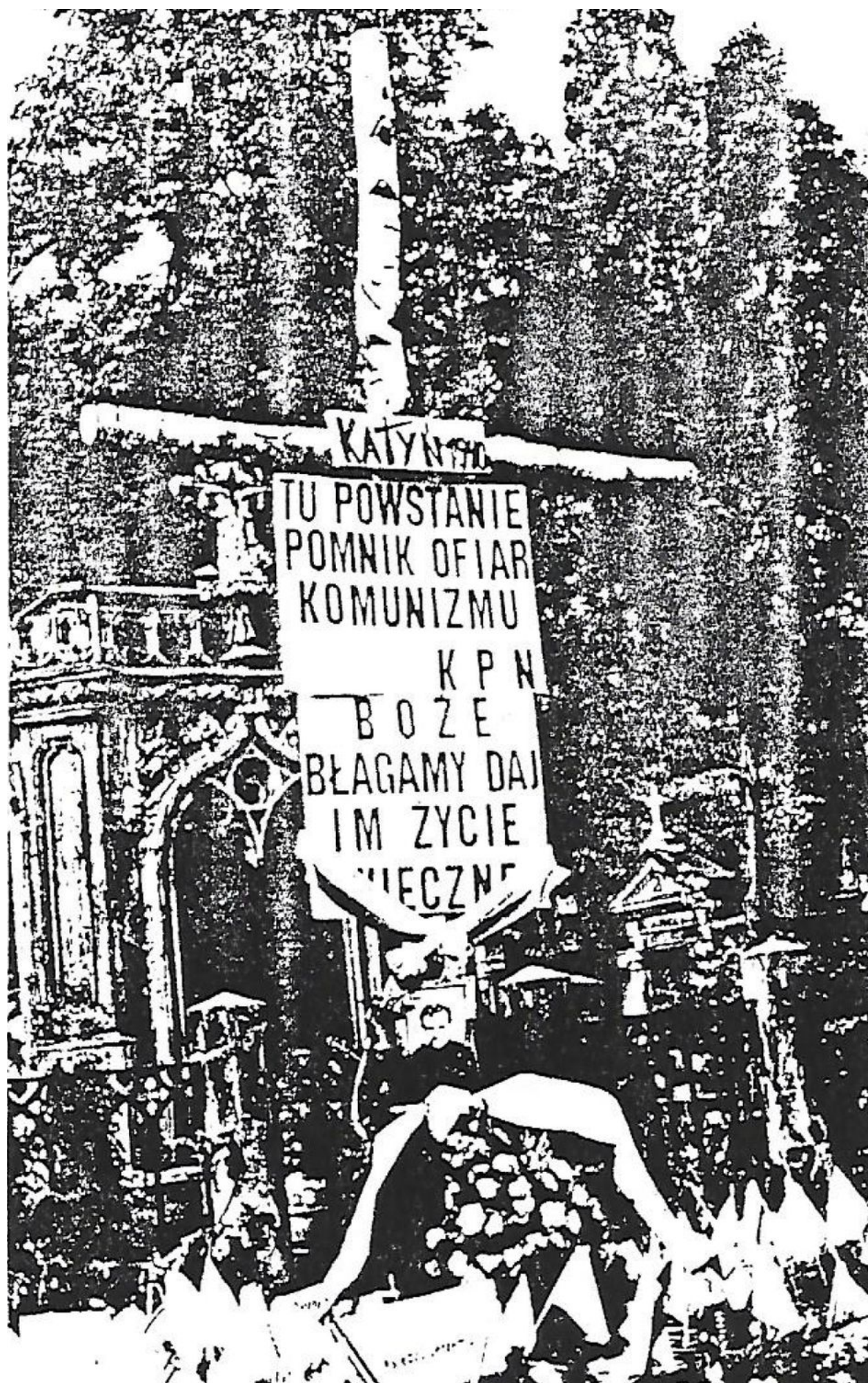
W maju 1992 r. zorganizowano konkurs na projekt Symbolicznej Mogiły. Z 32 nadesłanych prac pierwsze miejsce przyznano Henrykowi Stawickiemu, ale wojewódzki konserwator zabytków nie dopuścił nagrodzonej pracy do realizacji. W tej sytuacji w sierpniu 1993 r. ogłoszono drugi konkurs. Tym razem spośród 15 prac 24-osobowe jury (przedstawiciele komitetu budowy, władz Krakowa, rektor i profesorowie Akademii Sztuk Pięknych, przedstawiciele środowisk artystycznych i plastycznych, wojewódzki i miejski konserwatorzy zabytków) wybrało projekt artysty rzeźbiarza prof. Stefana Dousy.

W 1992 r. i w 1993 r. na cmentarzach Krakowa przeprowadzono kwesty, w trakcie których zebrano 48,5 mln zł (kwota przed denominacją złotego). Wpłaty dokonywały również firmy prywatne, rzemieślnicy, osoby prywatne. Budowę pomnika dofinansowała Rada Miasta Krakowa (300 mln zł) oraz wojewoda krakowski Tadeusz Piekarczyk (70 mln zł). W listopadzie 1994 r. komitet budowy wyemitował 700 ponumerowanych cegiełek o wartości 100 tys. zł każda. Pierwszą z numerem 000001 wykupił ks. prałat Zdzisław Peszkowski, więzień obozu w Kozielsku, który cudem uniknął śmierci w Katyniu.

Odlew pomnika wykonała Pracownia Artystyczna Rzeźby i Medalierstwa Mariusza Wasilewskiego, a roboty kamieniarskie warsztat Wojciecha Łabudy. Ponadto projekt fundamentu nieodpłatnie wykonał inż. Andrzej Izdebski, podobnie jak Stanisław Branicki – autor stabilizatora do śrub mocujących odlew (oba byli członkami komitetu budowy), zaś fundament pomnika nieodpłatnie wylała firma Budip inżyniera Jerzego Pułczyńskiego.

18 marca 1995 r. wmurowano akt erekcyjny pomnika i poświęcono jego fundament. Pierwotny brzozy krzyż przekazano Fundacji Muzeum Historii Armii Krajowej (poprzedniczka obecnego Muzeum AK w Krakowie). Niespełna miesiąc później, 8 kwietnia 1995 r., podczas mszy świętej pod przewodnictwem kard. Macharskiego nastąpiło uroczyste poświęcenie Symbolicznej Mogiły Ofiar Komunizmu. Pomnik odsłoniли Irena i Julian Włosikowie, rodzice Bogdana Włosika, zabitego przez funkcjonariusza SB 13 października 1982 r. w Nowej Hucie, w czasie demonstracji przeciw stanowi wojennemu, a także ks. prałat Peszkowski, niedoszła ofiara w Katyniu.

Od 30 lat, co roku w kwietniu, gdy wspominamy ofiary zbrodni katyńskiej oraz 17 września, w kolejne rocznice napaści sowieckiej Rosji na Polskę, przy Symbolicznej Mogile odbywają się patriotyczne uroczystości.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)